

BOGACTWO (931) *sb n*

bogactwo (896), **bogastwo** (18), **bogacstwo** (13), **bohactwo** (3), **bogatstwo** (1); bogastwo *KlerWes, MurzHist, BiałKaz*; bogatstwo *KromRozm III*; bogactwo : bogastwo : bogacstwo : bohactwo *BielŻyw* (3 : - : 10 : -), *MurzNT* (2 : 2 : - : -), *KrowObr* (17 : 3 : - : -), *Mącz* (53 : - : 2 : -), *GórnDworz* (3 : - : - : 3), *BudBib* (11 : 2 : - : -), *MycPrz* (3 : 2 : - : -), *BudNT* (1 : - 1 -), *SkarŻyw* (25 : 6 : - : -).

Wszystkie samogłoski jasne; w *G pl* a pochylone (w tym 5 r. błędne znakowanie)

sg *N* bogactwo (78). ◇ *G* bogactwa (117). ◇ *D* bogactwu (12). ◇ *A* bogactwo (46). ◇ *I* bogactwem (33); -em (1), -(e)m (32). ◇ *L* bogactwie (37). ◇ *V* bogactwo (1). ◇ *pl N* bogactwa (152). ◇ *G* bogactw (141). ◇ *D* bogactwám (11), bogactwóm (3); -ám *BielKron, HistRzym* (3), *WujJud* (2), *RejPosRozpr, ModrzBaz*; -ám : -om *Mącz* (1 : 1), *RejPos* (2 : 2); -ám (10), -(a)m (1); -om (1) *Mącz*, -(o)m (2). ◇ *A* bogactwa (177). ◇ *I* bogactwy (78), bogactwami (1) *KolakSzczęśl*. ◇ *L* bogactwach (30), bogactwiéch (13); -ach *WróbŻółt* (3), *RejKup* (2), *HistAl* (2), *Leop* (2), *BibRadz* (3), *BielKron, KwiatKsiąż*, *SarnUzn, ModrzBaz* (3), *WujNT* (2), *WysKaz* (2), *SkarKaz*; -éch *KochJez, Phil*; -ach : -éch *LubPs* (2 : 2), *KrowObr* (1 : 1), *RejAp* (1 : 2), *RejPos* (2 : 4), *RejZwierc* (1 : 2); -ach (14), -äch (10), -(a)ch (6); -ach *KrowObr, Leop* (2), *BielKron, ModrzBaz* (3), *WujNT* (2), *WysKaz* (2), *SkarKaz*; -äch *HistAl* (2), *LubPs* (2), *SarnUzn, RejAp, RejPos* (2), *RejZwierc*; -ach : -äch *BibRadz* (2 : 4); -éch (1) -(e)ch (12).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z tych samych przykładów) XVIII w.

1. *Skarby, dobra materialne i duchowe; divitiae Mącz, Calag, Calep, Cn; opes, opulentia Mącz, Calep, Cn; census, copiae, fortunae, res Mącz, Cn; facultates, gaza, substantia Mącz; opulentitas, bonae res Cn* (645) : *March¹Wiet Av; BierEz M5v; y dał ym dzyelięc oflow iż na nie wzyęły bogacztw z Eiptu HistJóz E, E; iż złodzieie wiedzącz w iednym domu bogactwa nie małe myflili iakoby gich doftali. FalZioł IV 56b; BielŻyw 160; BierRozm 3, 23; WróbŻółt 61/11, 64/10, 118/14, V8, oo3v; RejPs 45, RejRozpr K2v, 106v, 154v, 155v, 213; SeklWyzn Cv, g2 [2 r.]; RejKup z2v; HistAl F5v, F6, Gv, G5v, K2v; MurzHist V3; może pán Bóg ferce ludzkie odwrocic od miłości bogactw MurzNT 93v; KromRozm III P7v; Diar 69; Bogactwá odkupuią/ żywot człowiekowi BielKom B8; do małżeńftwá [...] wyelkyego á zbytnyego bogactwá nyetrzebá/ ták żeby myał z wyelkim bogactwem y pyenyądzmi żonę poyąc. GliczKsiąż Q, F4, P5, Q; LubPs 12 marg, N2, P6, S5, cc6 (9); Izali Pan Kryftus bogactw nie zowie być onym ciernim/ ktore zádufiło flowo Boże? KrowObr 33, 33 [3 r.], 33 marg, 139v, 186v, 241v (12); Bo iefliże fláchectwo w bogactwie zależy/ Tedy Gárbarz tedy Zdun thez temu zábyeży. RejWiz 97, A5v, 13, 97, Cc7, Dd3; Leop 3.Reg 10/2, Prov 14/24, 22/1, 28/8, Eccle 4/8 (20); RejZwierz 4v, 12v, 29v; BibRadz Iob 20/10, 15, Prov 3/9, 14/24, Is 30/6 (16); Krolewłkie bogactwo ludzie fą/ nie pieniądze. OrzRozm N3, Hv, H4, I, Nv, N2 [2 r.] (8); Tą część ziemie iefł nawięftza/ ma w łobie wielkie y rozmaíte bogactwá BielKron 263v, 26v, 27v, 62, 79v, 80 [2 r.] (26); KwiatKsiąż Av, A2, C, K; KochSat A4, A4v; Mącz 3b, 9d, 13d, 15c, 20b (53); wielkie bogactwo z téy rozmowy odniołę z łobą do domu OrzQuin Aa5, Hv; SarnUzn C4, F4v; RejAp F2v [4 r.], 11, 37v, 41, 55v (14); GórnDworz Hh7v; Tento oto ma brodę złotą/ to iefł mnogo bogactwá HistRzym 4, 5v, 6, 17v, 40v [2 r.], 64 (17); Iáko y Dáwid o łobie powiáda/ iż w tho mocnie wierzy iż ma oglądác bogactwá*

Páńfkie w zyemi żywiących *RejPos* 222, 6v, 13v, 15, 20v, 23 (44); *HistLan* C3, E4; *KuczbKat* 255; Bogáctwo dobre gdy worek ze cnoty/ A fkrzynká s fławy co chowa klenoty. *RejZwierc* 227, 31v, 69, 71, 87, 99v (21); *BielSpr* b3v; *WujJud* A4v; *RejPosRozpr* c3v, c4; ku zbierániu bogactw vmyfły náfze przykładamy *RejPosWstaw* [41⁴]v, [41²]v, [41]v, 42; *BudBib* 2.Par 1/11, 20/25, 32/27, 4.*Esdr* 5/57, [56], *Bar* 5/34 (6); *MycPrz* I B, C2, II Av; *BiałKaz* K; *BudNT* *Matth* 13/22, 1.*Tim*, 6/17; *CzechRozm* 227v, 231; *PaprPan* F4v, M3v; Lecź iáko bogáctwá mnie dobrym nieczyniá/ ták teź sláchetwo przodkow nieczyni ze mnie sláhcicá *ModrzBaz* [41]v, 3v, 5v, 15, 18v, 19 (41); *Oczko* 3v [2 r.]; *Calag* 394a; Bogáctwem cię bóg twóy nádał *KochPs* 89; wfzytki iego bogáftwá były/ páfzcz/ wlošienicá/ rogoża d° fypíania/ á kuřz do wody bránia. *SkarŻyw* 235; Wyfzedł tedy wolno z Egiptu Abráhám [...] máiac wiele bogáctwá/ wzłócie y w fřebrze. *SkarŻyw* 283; Táki fię bał bešpieczności vboftwa fwego vtrácić: iáko drudzy bogactw rychło ginących boiá fię zgubić. *SkarŻyw* 324, 14, 20, 52, 68, 131 (20); *StryjKron* 658; *CzechEp* 50; *CzechEpPORz* x; *NiemObr* 164; NA vmyśle prawdziwé bogáctwá zależá *KochFr* 20; *KochMRot* A2 [2 r.], Bv; *ReszPrz* 4; *ReszList* 179; *WerGośc* 214; *WisznTr* 22, 23; *KochPieš* 11; *PudłFr* 24, 60, 76; *ArtKanc* A14v, Q11v, R19v; *GórnRozm* I3v, M; *Calep* 336a, 709a, 735a [2 r.]; *Phil* B2, F2, M4, P2, R (8); *GrabowSet* V3 [2 r.]; *OrzJan* 92; *LatHar* 483, 580, 597; iřz nie ieft to męftwo/ Bogáctwá zbieráć *KolakCath* C3v, A4v, B; *KolakSzczęšl* Cv, C3, C4, D; *WujNT* 25 marg, *Matth* 13/22, *Mar* 4/19, s. 138 marg, 1.*Tim* 6/17 (14); *WysKaz* 2, 3, 9, 10, 12 (8); *SarnStat* 64, 986; *KlonKr* F3; *PowodPr* 69; *SkarKaz* 352b, 483a, 489b, 637b; *VotSzl* Bv, B4; *CiekPotr* 24; *GosłCast* 36; *PaxLiz* E; *SkarKazSej* 658a, 670b; Lešne bogáctwá nieofzácowáne/ Hoynym Polakom od Bogá fá dáne. *KlonFlis* C2, D2v; Bogactw teraz nie dáia tylko bogátemu. *SzarzRyt* D3v.

W charakterystycznych połączeniach: bogactwa świata tego (16); *wielkie bogactwa* (58).

Przysłowia: Chćiwošć to czyni ľákomftwá/ Dawa ľzkodę zá bogáctwá *BierEz* I4.

Bogáctwá cnocie málo przyfługuia *RejZwierc* 227, 145, Bbb.

Z cnoty wieczna fławá fłynie/ A bogactwo márníe ginie *KochMRot* A2.

Niemożecie bogu słuřyc i bogactwu. *MurzNT* *Matth* 6/24; *RejPos* 216v, 264.

Nie z bogactw áni z fláchetwá Trzebá pátrzyć przyiacielftwá. *BierEz* S2.

Gdzie przyiaciele tám bogáctwá. *Mqcz* 215c; Bogáctwá náyduyá przyiacielá. *Mqcz* 353a.

Zwroty: »w bogactwo (bogáctwie) obfitować, obfitujácy, obfity« [szyk zmienny] (6): *HistAl* H5, H7v; *BibRadz* *Dan* 11/2; Co nalepiey fpráwić mogá Krolowie/ Bifkupi [...] Miáftá/ y ci ktorzi w bogáctwách obfituia. *ModrzBaz* [38]v, 23, 131.

»bogactwy ubogacić, ubogacony« [szyk zmienny] (3): tedy cye wielkimi bogáctwy ubogáć *March*¹ A3 [idem] *March*² T7v; *Leop* *Dan* 11/2.

»(wz)gardzić, wzgardzać bogactwa, bogáctwem; bogactw wzgarda« [szyk zmienny] (11): *BielŻyw* 31; *RejWiz* A5v, 9, 9v; *RejAp* 77; *RejPos* 23; TEn wzgárdziwfzy bogáctwá fławę vmiłował *PaprPan* Cc2v, H4; *SkarŻyw* A3v, 353; *WujNT* Xxxxx3v. Cf »bogactwa cielesne«.

Wyrażenia: »w bogáctwie bogatszy« fłyřząc o tobie [o *królu Porrusie*] wielką powieřć, řes w bogacřftwie trzy kroć bogatřzy y w ludziech niř pan moy Alexander, á tak ktobíem przyřzedł chcząc fie dowiedzteć [!] takli ieft *BielŻyw* 157.

peryfr. »bogactwa Chrystusowe« = *dobrodziejstwa Chrystusowe* (2): ábych opowiadał między Pogány/ nie dołtępne bogactwá Chryřtułowe *Leop Eph* 3/8; *WujNT Eph* 3/8.

»bogactwa cielesne«: BOGACTVV áielełnych márnosć y wzgarda *WujNT Xxxxx3v*.

»doczesne bogactwa; bogactwa doczesne« (3 : 2): *RejAp* 42v; *RejPos* 23, 351; *CzechRozm* 156; wřzytki in łummá ty doczełne bogáctwá čás tráci y niłzczy. *SkarŻyw* 130.

»bogactwo duszne, duchowne; duchowne bogactwa« (2 : 1): *HistRzym* 128; A im fię więcey z máiętnosći świeckiey obnázał: tym łobie więcey bogáctwá dułznego przymnázał *SkarŻyw* 235; *WujNT Xxxxx3v*.

»gotowe bogactwa«: Iáko fię zálecił Moyzełz gdy gotowe bogáctwá/ ktore w ręku miał y páńłstwo Egiptu porzucił *SkarKaz* 460a.

»bogactwa nieba i ziemie«: wřzytki bogáctwá niebá y ziemie łá w opiece iego *RejPos* 39v.

»niebieskie bogactwa« (2): miełzkánie miłternie budowáne Bogá nawyźłzego/ y wřzelkimi niebiełkich bogactw kortynámi y zaponámi obite *LatHar* 595; *SkarKaz* 551b.

»nieprzebrane bogactwa« (2): á ogládac y polieść polpołu z nim [*Chrystusem*] thy hoyne á nieprzebráne tám bogáctwá y łkárby iego *RejPos* 292v; *BudBib Sap* 8/18.

»niezmierzone bogactwa«: O wielkiełz to łkárby á niezmierzone to bogáctwá moy miły Pánie *RejAp* 21v.

»obfitość bogactw, obfite bogactwa« (6): *GliczKsiąż* Fv; *Luculentae divitiae*, Okfite bogáctwá. *Mącz* 201á; *RejAp* 199; *RejPos* 165v; okwitość Bogactw y wřzego miewałi. *KolakSzczęł* C3v, C3.

»omylne bogactwa; bogactwa omyłne« (3 : 2): *RejAp* 42v, Ddv; *RejPos* 326; Fráłunek świecki y omyłne bogáctwá/ łá iáko ciernie. *WujNT* 52, 138 *marg*.

»bogactwo pieniężne«: iáko bogactwo pieniężne vbogie iełt v tych Krolow/ ktorym ná ludźiách łchodzi. *OrzRozm* N2v.

»wieczne bogactwo; bogactwo wieczne« (3 : 1): á będziemli to przykazánie pełnić/ przydziedz do wiecznych bogactw *HistRzym* 69v; *RejPos* 7; *SkarŻyw* 13, 143.

»bogactwa złota«: kthore [*prawa i swobody*] nád bogáctwá złothá v nás wyłzłzey wázone łá. *LeszczRzecz* A6.

Zestawienie: »bog bogactw« (2): Mammon et Mammona Syriaca lingua, idem quod divitiae, Pluto/ Bogáctw álbo Bóg bogactw. *Mącz* 206a, 89d.

Szeregi: »bogactwo, (i) chwałá; chwałá albo bogactwa« (2 : 1): á femná łá bogáctwá y chwałá *KrowObr* 163v; *BielKron* 447; *KwiatKsiąż* A4.

»cześć, (i) bogactwo; bogactwo i cześć« (6 : 2): Y oddáł [!] Krol Tyrá od wřzyłtkich áci y bogactw *HistRzym* 78, 47, 78, 79, 83v, 90v (8).

»bogactwa, (abo, i *itp.*) majętnosći; majętnosći (abo, i) bogactwa« (4 : 4): domy pełno wřfelákich máięthnosći y bogactw *Leop Deut* 6/11, 2.*Par* 1/11, 12; *RejZwierc* 258v; *BudBib* 2.*Par* 1/12; *ModrzBaz* 61v; *WujNT* 260 *marg*; *SarnStat* 260.

»bogactwo, (a, i *itp.*) możnosć; możnosć i bogactwo« (9 : 4): *RejKup* b8; *RejWiz* 62v; *RejAp* 146v; *GórnDworz* Z6v; *WujJud* 243v; Moźni w bezpieczeńłtwie máią łwe rzeczy/ wřáiac możnosći

y bogactwam śwem. *ModrzBaz* 64; ktorzi nie inżezgo ták nieprágna/ oprócz świetności żywotá/ a mnoftwá bogactw y możności *ModrzBaz* 131, 12, 43, 57; *GórnRozm* L2v, M4v; *CiekPotr* 39.

»bogactwa, (i) obfitości« (6): iż bogactwá y obfitości y wielką pocźciwość rozmnoży fie w domu twoim. *RejPos* 264, 163, 279v, 325v, 330v, 341v.

»bogactwo, (i) pieniądze; pieniądze, (i) bogactwo« (5 : 3): żeby myał z wyelkim bogactwem y pyenyądzmi żonę poyąc. *GliczKsiąż* Q, Mv; *KrowObr* 76; *HistLan* E3v; *KuczbKat* 310; *RejPosWstaw* [110³]; *WysKaz* 45; *SkarKaz* 123b.

»bogactwa, (abo, i itp.) rozkosze; rozkosze, (a, i itp.) bogactwa« (21 : 7): *LubPs* Rv marg; *KrowObr* 78 [2 r.], 139v, 186; *RejWiz* 62v; iáko [świat] nas łudzi chude draby [...] Wielzáiac nam czacźká rozmáite/ Z rofkołzámí bogactwá obfite *RejAp* 199, 176v; *RejPos* 19, 62v, 82v, 107, 116 (11); *RejZwierc* 255v, 257, 257v; *HistHel* B; *WujNT* Luc 8/14; *WysKaz* 12, 47; *SkarKaz* 122b; *KlonFlis* A4v.

»skarby, (albo, i itp.) bogactwa; bogactwa, (albo, i itp.) skarby« (11 : 7): *KrowObr* 53; *Leop* Ier 15/13; *BibRadz* I 471b marg; *BielKron* 111v, 124v; *RejAp* D6, 21v, 23; á zá nic łobie ważyli skárby y bogactwá fwiátá tego. *RejPos* 23, 72, 264, 267, 275v; *RejZwierc* 228v; *MycPrz* I B4v, II D; *KochDz* 105; *WujNT* 773. Cf »nieprzebrane bogactwa«, »niezmierzone bogactwa«.

»bogactwa (abo, i) zacność« (4): Przy mnie fá bogactwá y zacność *BibRadz* Prov 8/18, 3/16; *RejPos* 6, 43.

»złoto, (a, i itp.) bogactwo; bogactwo, złoto« (6 : 2): hoynóć złota á bogactwá małz *BielŻyw* 152; *LubPs* 26v; *RejPos* 7v, 138v; *RejZwierc* 38. 70; *KochJez* B4v; *PudłFr* 47.

W przen (1) : [mowa o złym stanie Polski] Toć owoc wałzych bogactw *KochSat* A3v.

a. *Dostatek, dobrobyt, zamożność; bonum, divitiae, honestas* Vulg [przeważnie w lp] (255) : *March*¹ 3, 8; *BierEz* H4v; *ForCnR* Av; mądroć z bogactwem trudno fie zrowna *BielŻyw* 3, 93, 97, 126, 137, 151; *BierRozm* 5; Iuno páni bogactwá *KlerWes* A2; *March*³ V5v; *WróbZólt* E8, G2, T3; *RejPs* 23 [2 r.], 73v, 90v; *RejJóz* C8; *RejKup* o5; Nie iest to chwálebny mąż ktory ząwždy w nędzy żywie/ ále kthory miernie bogactw vżywá *HistAl* K3, 16; *HistAlHUNG* A3, A3v; *MurzNT* Matth 13/22; Z ktorych tych bogactw ukazowaliśmy wielką rozpustność *Diar* 71; *BielKom* B8v; *LubPs* N2, N2v, N5, O6v, Z5 (12); *RejWiz* A5v, 9, 11v, 14, 19 (7); *Leop* Eccli 14/5, Matth 13/21; *RejZwierc* 24v; *BibRadz* Luc 8/14; á zamykác Krolowi rękę/ nic innego nie iest/ iedno niłzczyć bogactwo Krofewkie *OrzRozm* R3, N2 [5 r.], N3, R3; Zá tę iego ítałość dał mu Pan Bog záfię zdrowie/ bogactwo wíetłze ielźcze niłz pirowey *BielKron* 27v, 76v, 81v, 105v, 112 [3 r.], 209v (11); A to wízitko bogactwo/ kto fie łlawy dobił *KochSat* A2v; *OrzQuin* H; *RejAp* 33v, 42v [2 r.], 106v, 107v, 136v [2 r.] (13); iż dobrzy ludzie bełpiecznie żywąc/ nie włpináliby fie nád potrzebę ku boháctwu *GórnDworz* Hh7v, Ee2, Hh7v, Hh8; bo miłość nie zależy ná bogactwie/ ále ná łláchetności á wierze *HistRzym* 14v, 4, 14; Iáko trudno w bogactwie záchowác wiernie ítan łwoy Pánu łwoiemu *RejPos* 161 marg; iż fie ítąd miáło ono nádzywáło bogactwá y ofiádłości wielkiey twoiey z rozegnánia Jerozolimłkiego *RejPos* 204; Ale drudzy [...] iedno folgując bogactwom łwoim/ požitkom á wywłźłzeniu stanow łwoich/ nie łlyłzyłz [...] ktoryby ízedł zá tym Pánem twoim. *RejPos* 277v, A4v, 6, 16, 43, 67 (36); *BiałKat* 128v; *KuczbKat* 405; *RejZwierc* 13, 34v, 46v, 68, 68v [2 r.] (27); *BielSpr* 66v; *WujJudConf* 142v;

a kwiatki moję łą owocem chwały i bogactw. *BudBib Eccli* 24/19 [23], *Deut* 8/17, 18, *Ps* 36/16, *Sap* 8/5; *PapPran* T3v; *ModrzBaz* 51v, 141v; *SkarŻyw* 130; Ty bogactwá nie złotem/ nie łkárby wielkiemi/ Ale dofytem mierzyłz/ y przyrodzonými Potrzebámi *KochTr* 9; *PudłFr* 20, 76; *GórnRozm* H2v; Sprawiedliwość pośluzenítwo rodzi: pośluzenítwo rząd: rząd bogactwo *GostGosp* 2; *WujNT Rom* 11/12 [2 r.]; *SkarKaz* 416a, 483a; *CiekPotr* 45; *PaxLiz* E2.

W charakterystycznym połączeniu: bogactwa świata tego (9).

Przysłowia: Bogactwo więcey temu rofkázuie/ Niż on bogactwu kogo opánuie. *RejZwierc* 226v, 226v.

Praca bogactwá czyni. *BierEz* Iv.

Záwždy ieft lepfze vbołthwo wiernego/ niż bogactwo złe⁸⁰. *LubPs* kv *marg*, kv.

Z bogactwá álbo z doftátku człowiek ku złościam przychodzi *BielKron* 346.

Zwroty: »kwitnąć w bogactwiech«: ábychmy widząc iáko kwitną niewiernicy w bogactwiech/ nie vnošili myfli łwych od Pána łwe⁸⁰. *LubPs* R.

»w bogactwach pływać« (3): Nędzne to fzczeńcie kto w bogactwiech pływa/ A wolney myfli nigdy nie vżywa. *RejZwierc* 229, [213]v; *ArtKanc* R19v.

Wyrażenie: »skarby bogactwa« (2): iákoby on nie był wřzechmogący opátrzyć nas z nierozmierzonych łkárbow bogactwá łwe[go]. *RejAp* 149v; *RejPos* 276v.

Szeregi: »dostatek i bogactwo; bogactwo i dostatki« (4 : 3): *RejPos* 73; *Phil* M4; Máieftat záś Páńłki pokaże fię w doftátku y bogactwách *SkarKaz* 6a, 489a; *SkarKazSej* 666b, 666b *marg*, 675a.

»moc i bogactwo; bogactwo, moc« (4 : 4): *BielŻyw* 150; *MurzNT* 108v; *RejAp* 53; *RejZwierc* 170v; Godzien ieft Báránek ktory ieft zábity/ wziáć moc y bołtwo (*marg*) bogactwo. G (-) y mądrość *WujNT Apoc* 5/12.

»bogactwo, (a, i) pocźciwość; pocźciwość i bogactwa« (25 : 1): A on [*Pan Bóg*] obiecuie bogactwem á pocźciwołciámi ozdobić dom káżdego wiernego łwego. *RejAp* 189, D6; *RejPos* 3v, 30, 44, 72v, 115 (17); *RejZwierc* 14v, 32v, 82v, 105v, 131 (7).

»bogactwo, (ani, i) rozkosz; rozkosze, bogactwa« (3 : 1): łyn boży/ nieobrál łobie bogatztwa ani rofkółfy *OpecŻyw* 15v, 16, 102v; *RejAp* 128.

»sława i bogactwo; bogactwo, (i) sława« (5 : 3): *BielŻyw* 92; *Leop Prov* 22/4; *RejPos* 292v, 344v; *RejZwierc* 221, 257; *SkarŻyw* 473; Cześć, bogactwo, y łławá/ to zwiędnie iáko trawá *ArtKanc* R19.

»bogactwo, ubostwo; ubostwo, bogactwo« (6 : 6): Bezpieczność z vbołtwem miłłze ieft niż bogactwo złtrachem. *BielŻyw* 68; *HistAl* C5; *LubPs* kv, kv *marg*; Bo Káplán Ołtarzowi ięzykiem łłuzý/ ktorym ták w bogactwie iáko y w vbołtwie włádác może *OrzRozm* Nv; *KochSat* B; *RejPos* 264v *marg*; *RejZwierc* 145v; *CzechEp* 20; *WerKaz* 303; *SkarKaz* 352b; Ták mielzáiác vbołtwo z bogactwy hárdymi *SzarzRyt* D3. *Cf Przysłowia*.

Personifikacja (3): BOgactwo iedzie łobie ná woźie wyłokiem/ Córká iéy [!] pycha siedzi przed nią z byłtrym okiem *KochMRot* Cv, Cv [2 r.].

2. Wielką ilość czegoś, mnóstwo; *abundantia* *Mącz*; *divitiae* *Vulg* (przeważnie z rzeczownikami abstrakcyjnymi) (31) : *Abundantia*, Okwitość/ Bogactwo. *Mącz* 502c; *LeszczRzecz* A6; *BibRadz Mar* 4/19.

Przen: bogactwo czego (28) : KrowObr 178; aby okazał [Bóg] w wiekach przyślych hoyność bogactwá łálki íwoiey Leop Eph 2/7; BibRadz I *6v; bogactwá rołkołzy iego RejAp 152; O wyfokości bogactwá táiemnic mádrości Páná mego RejPos 149, 157v; GrzegŚm 59; ktorým chciał w Pogáńłtwie przez Wiárę bogactwá chwały tákowey íkrytości íwoiey oznáymić KuczKat 1; WujJud 220v; CzechRozm 214v; KarnNap C2; ModrzBaz [38]; A rozmnáżáiac íobie cnot S. bogactwá/ vmyflił [...] połt czterdz estnowy SkarŻyw 29, 82, 113; NiemObr 10, 86, 87 [2 r.]; iż gdy byli doświádczeni wielkim vtrapieniem/ obfitość wefela ich íię pokazáłá/ y oštáteczne vbołtwo ich obfitowáło w bogactwo profłoty ich. WujNT Cor 8/2, Rom 2/4, 9/23, Eph 1/18, 2/7, 3/16 (8); SkarKaz 277b. Cf Wyrażenie.

Wyrażenie: »nieprzebrane bogactwo [czego]« (2): Iż thu nam Pan á zbáwiciel nász opowíáda/ o hoynym dobrodzieyłtwie/ á nieprzebránym bogactwie íkárbow/ dobroći/ á miłofierdzia Bogá Oycá íwego RejPos 157v; CzechRozm 214v.

AC